

การทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพื้นที่จังหวัดพัทลุง Household Accounting of Farmers Based on Sufficiency Economy Philosophy in Phatthalung Province

วสันต์ กาญจนมุกดา^{1*} ภาณุ ธรรมสุวรรณ² และ วิวัฒน์ ฤทธิมา³
Wasan Kanchanamukda¹, Phanu Thamsuwan² and Wiwat Rittima³

*Corresponding author, e-mail: vi2528@gmail.com

Received: August 14th, 2021 Revised: January 20th, 2022; Accepted: January 25th, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2) เสนอรูปแบบการพัฒนาบัญชีครัวเรือนอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และ 3) ศึกษาการพัฒนาบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดพัทลุง เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามเกษตรกร อำเภอละ 100 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 1,100 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพและการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ด้านความเข้าใจการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านความรู้คู่คุณธรรม ด้านความพอประมาณ และด้านความมีเหตุผล 2) รูปแบบการพัฒนาบัญชีครัวเรือนอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดพัทลุงในด้านการคำนวณต้นทุนในการประกอบอาชีพ ด้านรูปแบบการพัฒนาบัญชีครัวเรือน ด้านรายรับและด้านการออมเงินอยู่ในระดับมาก และ 3) การพัฒนาบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกร ด้านรูปแบบและวิธีการบันทึกบัญชีครัวเรือน ด้านการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ด้านการปฏิบัติในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน ด้านการส่งเสริมองค์ความรู้การทำบัญชีครัวเรือนและด้านทักษะการคิดหลักบัญชีของบัญชีครัวเรือน สำหรับการส่งเสริมการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดพัทลุง ควรขับเคลื่อนเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกร

คำสำคัญ: การทำบัญชีครัวเรือน หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดพัทลุง

¹ อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ

Lecturer in Faculty of Economics and Business Administration, Thaksin University

² อาจารย์ประจำสำนักวิชารัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

Lecturer in School of Political Science Walailak University

³ อาจารย์ประจำวิทยาลัยการจัดการเพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยทักษิณ

Lecturer in Management for Development College, Thaksin University

Abstract

This research aimed to 1) study condition and the household accounting by the philosophy of the sufficiency economy 2) study development format of the household accounting by the philosophy of the sufficiency economy and 3) study development of the household accounting by the philosophy of the sufficiency economy to the agriculturists in Phattalung Province. data was collected using questionnaire to interview the agriculturists in each district, 100 people a district. The total sample is 1,100 people. The statistical methods used for data analysis includes percentage, mean, and standard deviation.

The results showed that 1) Household accounting by the philosophy of the sufficiency economy from the agriculturists having a good readiness to face problems, the understanding of doing the household accounting, the knowledge and morality, the moderateness and having the rationality. 2) Household accounting by the philosophy of the sufficiency economy from the agriculturists, Phattalung Province the expenses, the cost calculation of their job, the development format of the household accounting, the income, and saving at the high level. And 3) Development of household accounting by the philosophy of the sufficiency economy the format and process of the record of household accounting, the knowledge application in their daily life, the behavior of doing the household accounting, the promotion of household accounting knowledge and the skill of accountant principal. For promotion of household accounting to the agriculturists in Phattalung Province, it should be driven the policy proposal to manage the agriculturists' household accounting along with the philosophy of the sufficiency economy

Keywords: Household Accounting, Sufficiency Economy Philosophy, Phatthalung Province

บทนำ

การทำบัญชีครัวเรือนเกี่ยวกับรายรับรายจ่ายนั้นก็คือวิธีแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพราะหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชีวิตที่ถูกต้องเหมาะสมพอดี สอดคล้องถูกต้องตามกฎธรรมชาติที่มีทั้งความเป็นเอกภาพและดุลยภาพอยู่เสมอ ฉะนั้นการทำบัญชีครัวเรือนจึงเป็นการจดบันทึกรายรับรายจ่ายประจำวันของครัวเรือนและสามารถนำข้อมูลมาวางแผนการใช้จ่ายเงินในอนาคตได้อย่างเหมาะสมทำให้เกิดการออมการใช้จ่ายเงินอย่างประหยัดคุ้มค่าไม่ฟุ่มเฟือย (Maitreechit, 2016) การจัดทำบัญชีครัวเรือนไม่ใช่เป็นแต่เพียงการจดบันทึกรายการต่าง ๆ ที่เป็นเงินเท่านั้นแต่ยังเป็นการสร้างความสามัคคีภายในครอบครัว รู้จักช่วยเหลือแบ่งปันกันในสังคม มีการเรียนรู้ซึ่งกันและกันซึ่งเกิดจากประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับจากการจดบันทึกข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ทำให้ประชาชนทุกคนรู้จักการบริหารจัดการด้านการเงินและการวางแผนการทำงานทุกอย่างเพื่อให้บรรลุเป้าหมายได้ (Likitwongkajorn, 2007) ทั้งนี้การทำบัญชีครัวเรือนยังส่งผลให้ครอบครัวมีความสุขใช้ชีวิตโดยยึดหลักความพอเพียง มีเหตุมีผล รู้จักพึ่งพาตนเองมีความพอประมาณ การเงินมีสภาพคล่อง รู้จักการเก็บออม รู้ถึงแหล่งที่มาของรายรับและการใช้ไปของค่าใช้จ่ายในแต่ละวันสามารถนำข้อมูลการใช้จ่ายมาวางแผนบริหาร

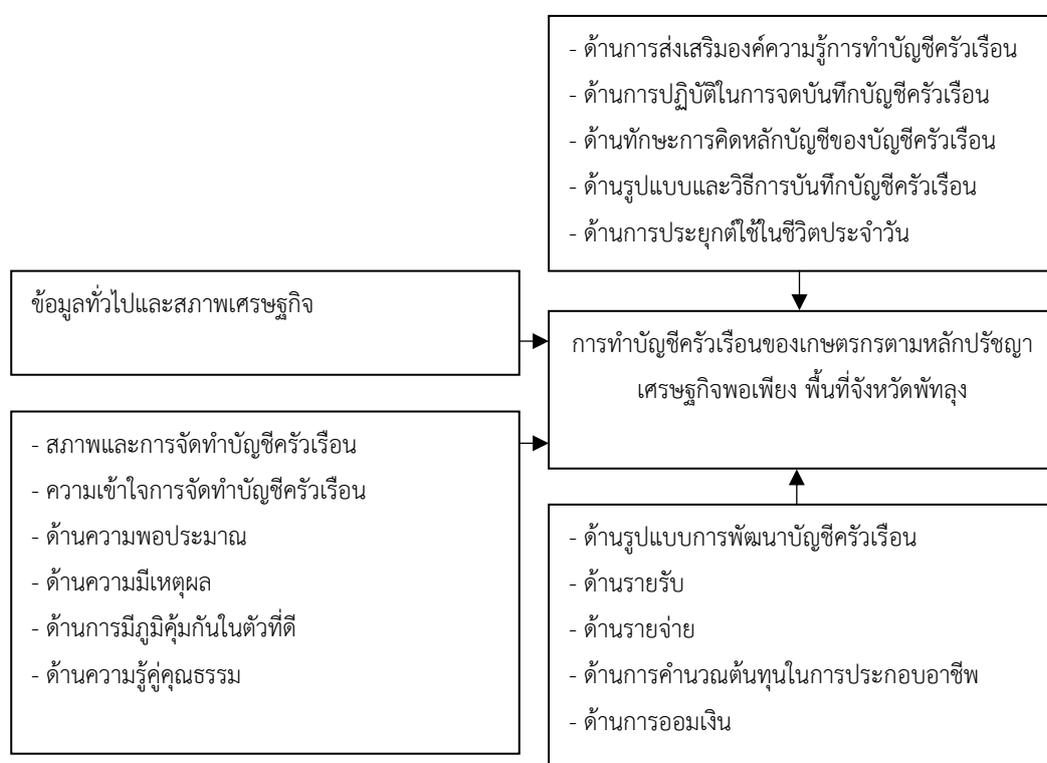
การเงินในอนาคตได้ประกอบกับการดำรงชีวิตให้อยู่รอดภายใต้สังคมเศรษฐกิจในสภาพปัจจุบันนั้นแนวทางหนึ่งที่ประชาชนไทยควรยึดถือคือการพึ่งตนเอง รู้จักความพอประมาณและไม่ประมาทตามแนวปรัชญา“เศรษฐกิจพอเพียง” ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชที่ทรงมองเห็นถึงความสำคัญของการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตัวเอง รู้จักความพอมีพอกินพอมีพอใช้ที่คำนึงถึงหลักเหตุผลและการประมาณตนเอง พร้อมกับเตือนสติประชาชนคนไทยไม่ให้ประมาทโดยเฉพาะการใช้จ่ายเงินอันเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินชีวิตและส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ทางด้านบัญชีเพื่อนำความรู้ด้านบัญชีมาพัฒนาตนเองในระดับภาคครัวเรือนและภาคชุมชน พร้อมทั้งสามารถนำบัญชีมาวางแผนการใช้จ่ายหรือการคาดการณ์ในอนาคตได้ ซึ่งหากเราสามารถวางแผนการรับการเงินของตนเองได้ก็เท่ากับว่ารู้จักความเป็นคนได้พัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลมีเหตุผล เป็นบุคคลที่รู้จักพอประมาณ เป็นบุคคลรักตนเอง รักครอบครัว รักชุมชนและรักประเทศชาติมากขึ้น ทั้งนี้กระบวนการทำบัญชีครัวเรือนในเรื่องรายรับรายจ่ายนั้นก็คือวิถีแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง เพราะปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคือ ปรัชญาชีวิตที่ถูกต้องเหมาะสมพอดีสอดคล้องถูกต้องตามกฎหมายธรรมชาติที่มีทั้งความเป็นเอกภาพและดุลยภาพอยู่เสมอ (Tantivejkul, 2007)

รายได้หลักของจังหวัดพัทลุงมาจากภาคเกษตร คิดเป็นร้อยละ 32.67 สินค้าเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ อยางพารา สุกร ข้าว โดยมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) ณ ราคาประจำปีพ.ศ. 2560 เท่ากับ 36,479 ล้านบาท และมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดเฉลี่ยต่อหัวเท่ากับ 71,298 บาท เป็นลำดับที่ 13 ของภาคใต้และลำดับที่ 61 ของประเทศ มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจของจังหวัดพัทลุงซึ่งอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจขึ้นอยู่กับภาคการเกษตรโดยเฉพาะผลผลิตอยางพาราเมื่อราคาอยางพาราตกต่ำก็มีส่วนสำคัญที่ทำให้การขยายตัวทางเศรษฐกิจลดลงก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนในพื้นที่จังหวัดพัทลุง (Phatthalung Provincial Office, 2020) การทำบัญชีครัวเรือนจึงถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการช่วยวางแผนและจัดการทางการเงินโดยการทำบัญชีครัวเรือนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นการทำบัญชีรายรับรายจ่ายของครัวเรือนหรือบุคคล รวมไปถึงการจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพเพื่อให้ทราบผลกำไรหรือขาดทุนที่แท้จริง ซึ่งหากประชาชนสามารถทำบัญชีครัวเรือนในสองส่วนนี้ได้ก็จะช่วยให้สามารถเห็นรายการรายรับและรายจ่ายของครัวเรือนและทราบข้อมูลรายได้ ต้นทุนและกำไรในการประกอบอาชีพ อันจะนำไปสู่การวางแผน ควบคุมและบริหารจัดการการเงินของบุคคลหรือครอบครัวได้อย่างสมดุลและมีประสิทธิภาพ รวมถึงสามารถวางแผนกำไรในการประกอบอาชีพได้ อย่างไรก็ตามแม้หลายฝ่ายจะเห็นถึงประโยชน์และความสำคัญของการทำบัญชีและหน่วยงานต่าง ๆ ได้มีการส่งเสริมประชาชนให้มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนและบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพอย่างกว้างขวางแต่ก็พบว่าจำนวนเกษตรกรทำบัญชีตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างจริงจังในพื้นที่จังหวัดพัทลุงยังมีไม่มากนัก อีกทั้งมีปัญหาหลาย ๆ ด้านในการจัดทำบัญชีให้เกิดประสิทธิผล จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องส่งเสริมและพัฒนาให้เกษตรกรในจังหวัดพัทลุงสามารถทำบัญชีครัวเรือน โดยรูปแบบการพัฒนาบัญชีครัวเรือนอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะประกอบไปด้วยรูปแบบการพัฒนาบัญชีครัวเรือน ด้านรายรับ ด้านรายจ่าย ด้านการคำนวณต้นทุนในการประกอบอาชีพและด้านการออมเงิน ตลอดจนการพัฒนาบัญชีครัวเรือนอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้นก็ประกอบไปด้วยด้านการส่งเสริมองค์ความรู้การทำบัญชีครัวเรือน ด้านการปฏิบัติในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน ด้านทักษะการคิดหลักบัญชีของบัญชีครัวเรือน ด้านรูปแบบและวิธีการบันทึกบัญชีครัวเรือนและด้านการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไป ความคิดเห็นต่อสภาพและการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดพัทลุง
2. เพื่อเสนอรูปแบบการพัฒนาบัญชีครัวเรือนอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดพัทลุง
3. เพื่อศึกษาการพัฒนาบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดพัทลุง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างนั้นเป็นเกษตรกรในภาคเกษตรด้านพืช ด้านปศุสัตว์และด้านประมงจากครัวเรือนเกษตรกรจำนวน 92,163 ครัวเรือนของจังหวัดพัทลุง ด้วยการสุ่มและกำหนดโควต้าให้ครอบคลุมทั้ง 11 อำเภอของจังหวัดพัทลุง โดยคำนึงถึงสัดส่วนองค์ประกอบของประชากรในภาคเกษตรจากครัวเรือนเกษตรกรของแต่ละอำเภอ อำเภอละ 100 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 1,100 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนั้นใช้แบบสอบถาม โดยผู้ทรงคุณวุฒิดำเนินการตรวจสอบโดยเกี่ยวกับความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและให้ข้อเสนอแนะในการปรับแก้ไขเพื่อแก้ไขข้อคำถามให้มีความถูกต้องของภาษา ใช้สเกลแบบค่าระดับ (rating scale) 1-5 โดย 1 หมายถึง น้อยที่สุด และ 5 หมายถึง มากที่สุด โดยแบบสอบถามผ่านการตรวจสอบความเที่ยงโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคได้เท่ากับ 0.98 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แบ่งออกเป็น 4 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปและสภาพเศรษฐกิจของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาบัญชีครัวเรือนอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด สำหรับเกณฑ์การให้คะแนนแบ่งเป็น 5 ระดับ ช่วงชั้นละ 0.8

ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00 แปลว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20 แปลว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40 แปลว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60 แปลว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80 แปลว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

1. ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเกี่ยวกับบัญชีครัวเรือน แนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวข้อง บริบทของพื้นที่จังหวัดพัทลุง

2. การใช้แบบสอบถามถามเกษตรกรในภาคเกษตรด้านพืช ด้านปศุสัตว์และด้านประมงจากครัวเรือนเกษตรกรจากครัวเรือนเกษตรกรของแต่ละอำเภอ อำเภอละ 100 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 1,100 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและแบบสอบถามด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานในภาพรวมและไม่มีการเปิดเผยตัวบุคคล ในประเด็นของสภาพและการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและรูปแบบการพัฒนาบัญชีครัวเรือนอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดพัทลุง

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 69.45 และเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 30.55 มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 49.64 รองลงมา ระหว่าง 41 - 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.73 อายุระหว่าง 20 - 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 14 อายุระหว่าง 51 - 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 4.63 และอายุ 61 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 3 มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 71.64 สถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 27.09 และสถานภาพหม้าย/หย่าร้าง คิดเป็นร้อยละ 1.27 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4-5 คน คิดเป็นร้อยละ 64.73 รองลงมา มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 2-3 คน คิดเป็นร้อยละ 33.91 และมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 6 คนขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 1.36 สำเร็จการศึกษาใน

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 40 รองลงมาสำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 26 สำเร็จการศึกษาในระดับปวช./ปวท. คิดเป็นร้อยละ 12.55 สำเร็จการศึกษาในระดับปวส./อนุปริญญา คิดเป็นร้อยละ 9.36 สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 6 สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 5.55 และสำเร็จการศึกษาในระดับสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ .55 มีรายได้ของครัวเรือน 10,001 - 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 49.27 รองลงมา มีรายได้ของครัวเรือน 20,001 - 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 35.45 มีรายได้ของครัวเรือนต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 11.55 มีรายได้ของครัวเรือน 30,001 - 40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 2.55 และมีรายได้ของครัวเรือน 40,001 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 1.18

2. สภาพเศรษฐกิจของเกษตรกร

สภาพเศรษฐกิจของเกษตรกรในภาคเกษตรด้านพืช ด้านปศุสัตว์และด้านประมงจากครัวเรือนเกษตรกร มีอาชีพหลักปลูกยางพารา คิดเป็นร้อยละ 59 รองลงมาทำนา (ข้าวนาปีและนาปรัง) คิดเป็นร้อยละ 7.36 ปลูกปาล์มน้ำมัน คิดเป็นร้อยละ 7.09 ปลูกพืชผัก คิดเป็นร้อยละ 5.36 เลี้ยงสุกร คิดเป็นร้อยละ 5 เลี้ยงโคเนื้อ/โคนม คิดเป็นร้อยละ 4.82 เลี้ยงไก่เนื้อ คิดเป็นร้อยละ 3.09 เลี้ยงปลากระพงขาว คิดเป็นร้อยละ 2.09 เลี้ยงปลาดุก ลูกผสมและเลี้ยงกุ้งขาว คิดเป็นร้อยละ 1.82 เลี้ยงปลานิล คิดเป็นร้อยละ 1.45 และเลี้ยงแพะ คิดเป็นร้อยละ 1.09 มีภาระค่าใช้จ่ายในครัวเรือนด้านใดบ้างนอกเหนือจากค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิตประจำวันเกี่ยวกับยานพาหนะ (รถยนต์, รถจักรยานยนต์และอื่น ๆ) คิดเป็นร้อยละ 47.55 รองลงมาค่าปุ๋ย, ยาฆ่าแมลง, เชื้อหรือเช่าที่ดินเพื่อการเกษตรคิดเป็นร้อยละ 18.64 การศึกษาของบุตรหลาน คิดเป็นร้อยละ 14.45 ที่ดินและสิ่งปลูกสร้างคิดเป็นร้อยละ 10.45 เครื่องใช้ภายในบ้าน (โต๊ะ, เตียง, โซฟา และอื่น ๆ) คิดเป็นร้อยละ 5.73 และ เครื่องใช้ไฟฟ้า (คอมพิวเตอร์, โทรศัพท์และอื่น ๆ) คิดเป็นร้อยละ 3.18 มีหนี้สินในครัวเรือนที่เกิดจากการกู้ยืมในระบบคิดเป็นร้อยละ 53.91 และไม่มีนอกระบบคิดเป็นร้อยละ 28.9 ทั้งนี้สำหรับการกู้ยืมในระบบนั้นจะเป็นการกู้ยืมจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธกส.) ธนาคารกรุงไทย ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารอิสลาม ธนาคารหมู่บ้านและกลุ่มออมทรัพย์ในชุมชน ส่วนการกู้ยืมนอกระบบนั้นจะเป็นการกู้จากกลุ่มญาติมิตรและเกษตรกรด้วยกัน รวมไปถึงกลุ่มให้กู้เงินนอกระบบที่เป็นลักษณะรายเดือนและรายวัน มีรายได้เสริมหรืออาชีพเสริมภายในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 71.1 และไม่มีรายได้เสริมหรืออาชีพเสริมภายในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 46.09 ทั้งนี้สำหรับการรายได้เสริมหรืออาชีพเสริมภายในครัวเรือนนั้นก็มาจากการผลิตสินค้าด้วยการแปรรูปผลผลิตจากการเกษตรขาย การรวมกลุ่มกันผลิตผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน และสำหรับกลุ่มคนที่ไม่มียาได้เสริมหรืออาชีพเสริมภายในครัวเรือนมีความต้องการให้เกิดการส่งเสริมกลุ่มอาชีพหรือการเข้ามาจ้างงานในลักษณะของการผลิตสินค้าให้กับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกจังหวัดพัทลุง และมีการออมเงินสะสมเงินหรือฝากเงินกับสถาบันการเงิน คิดเป็นร้อยละ 61.18 และไม่มีการออมเงินสะสมเงินหรือฝากเงินกับสถาบันการเงิน คิดเป็นร้อยละ 38.82 ทั้งนี้สำหรับการออมเงินสะสมเงินหรือฝากเงินกับสถาบันการเงินนั้นมีการออมเฉลี่ยในอัตราเดือนละ 1,500 - 15,000 บาท

3. การจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การจัดทำบัญชีครัวเรือนมีความจำเป็นคิดเป็นร้อยละ 96.18 และมองว่าไม่มีความจำเป็น คิดเป็นร้อยละ 3.82 โดยมองว่าเป็นเรื่องของความยุ่งยากและสามารถบริหารสถานะบัญชีครัวเรือนได้ โดยไม่ต้องดำเนินการจดบันทึกรายการและรายละเอียดทั้งหมดของรายรับและรายจ่ายในครัวเรือนการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนส่วนใหญ่จดบันทึก คิดเป็นร้อยละ 71.45 และไม่ได้จดบันทึก คิดเป็นร้อยละ 28.55 จดบันทึกบัญชีครัวเรือนเวลากลางคืน คิดเป็น

ร้อยละ 44.91 รองลงมาจดบันทึกบัญชีครัวเรือนเวลาเย็น คิดเป็นร้อยละ 28.18 จดบันทึกบัญชีครัวเรือนเวลา กลางวัน คิดเป็นร้อยละ 22.55 และจดบันทึกบัญชีครัวเรือนเวลาเช้า คิดเป็นร้อยละ 4.36 เข้าอบรมการจัดทำบัญชี ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 91.73 และไม่ได้เข้าอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 8.27 หน่วยงานหรือ บุคคลใดที่มีบทบาทสำคัญมากที่สุดในการสนับสนุนการจัดทำบัญชีครัวเรือนคือธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธกส.) คิดเป็นร้อยละ 52.64 รองลงมาเป็นนักพัฒนากร คิดเป็นร้อยละ 22.45 อปท.(อบต.อบจ.และเทศบาล) คิด เป็นร้อยละ 13.73 และกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 11.18 โดยธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธกส.) เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทมากที่สุดต่อทำให้ความรู้การจัดทำบัญชีครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 73 และอปท.(อบต. อบจ.และเทศบาล) เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทมากที่สุดต่อทำให้ความรู้การจัดทำบัญชีครัวเรือนคิดเป็นร้อยละ 27 โดยตนเองเป็นผู้จดบันทึกบัญชีครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 77.18 รองลงมาให้บุตรเป็นผู้จดบันทึกบัญชีครัวเรือนคิด เป็นร้อยละ 14.27 และให้คู่สมรสเป็นผู้จดบันทึกบัญชีครัวเรือนคิดเป็นร้อยละ 8.55

ตารางที่ 1 การจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ด้านที่	การจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	ความเข้าใจการจัดทำบัญชีครัวเรือน	4.09	0.58	ระดับมาก
2	ความพอประมาณ	4.05	0.60	ระดับมาก
3	ความมีเหตุผล	4.01	0.59	ระดับมาก
4	การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	4.10	0.58	ระดับมาก
5	ความรู้คู่คุณธรรม	4.07	0.53	ระดับมาก
	รวม	4.06	0.52	ระดับมาก

การจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.06$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่อยู่ในลำดับแรกคือด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีอยู่ในระดับมาก คือ ($\bar{X} = 4.10$) รองลงมาคือด้านความเข้าใจการจัดทำบัญชีครัวเรือนอยู่ในระดับมากคือ ($\bar{X} = 4.09$) ด้านความรู้คู่ คุณธรรม อยู่ในระดับมากคือ ($\bar{X} = 4.07$) ด้านความพอประมาณ อยู่ในระดับมากคือ ($\bar{X} = 4.05$) และด้านความมีเหตุผล ($\bar{X} = 4.01$) อยู่ในระดับมากเป็นลำดับสุดท้ายตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรในจังหวัดพัทลุงมีความเข้าใจการ จัดทำบัญชีครัวเรือนและให้ความสำคัญในการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในด้านความ พอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีและความรู้คู่คุณธรรมในระดับมาก

4. รูปแบบการพัฒนาระบบบัญชีครัวเรือนอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตารางที่ 2 รูปแบบการพัฒนาาระบบบัญชีครัวเรือนอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ด้านที่	รูปแบบการพัฒนาาระบบบัญชีครัวเรือนอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	รูปแบบการทำบัญชีครัวเรือน	4.06	0.56	ระดับมาก
2	รายรับ	4.05	0.59	ระดับมาก
3	รายจ่าย	4.09	0.57	ระดับมาก
4	การคำนวณต้นทุนในการประกอบอาชีพ	4.06	0.53	ระดับมาก
5	การออมเงิน	4.04	0.60	ระดับมาก
รวม		4.06	0.60	ระดับมาก

สำหรับรูปแบบการพัฒนาาระบบบัญชีครัวเรือนอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.51) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่อยู่ในลำดับแรกคือด้านรายจ่ายอยู่ในระดับมากคือ ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.57) รองลงมาคือด้านการคำนวณต้นทุนในการประกอบอาชีพอยู่ในระดับมากคือ ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.53) ด้านรูปแบบการทำบัญชีครัวเรือนอยู่ในระดับมากคือ ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.56) ด้านรายรับอยู่ในระดับมากคือ ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.59) และด้านการออมเงิน ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.60) อยู่ในระดับมากเป็นลำดับสุดท้าย ตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรในจังหวัดพัทลุงให้ความสำคัญกับรูปแบบการพัฒนาาระบบบัญชีครัวเรือนอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในด้านรูปแบบการพัฒนาบัญชีครัวเรือน รายรับ รายจ่าย การคำนวณต้นทุนในการประกอบอาชีพและการออมเงินในระดับมาก

5. การพัฒนาบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตารางที่ 3 การพัฒนาบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ด้านที่	การพัฒนาบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	การส่งเสริมองค์ความรู้การทำบัญชีครัวเรือน	4.07	0.57	ระดับมาก
2	การปฏิบัติในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน	4.07	0.64	ระดับมาก
3	ทักษะการคิดหลักบัญชีของบัญชีครัวเรือน	4.04	0.59	ระดับมาก
4	รูปแบบและวิธีการบันทึกบัญชีครัวเรือน	4.11	0.66	ระดับมาก
5	การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	4.09	0.57	ระดับมาก
รวม		4.08	0.54	ระดับมาก

สำหรับการพัฒนาบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่อยู่ในลำดับแรกคือ รูปแบบและวิธีการบันทึกบัญชีครัวเรือนอยู่ในระดับมากคือ ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.66) รองลงมาคือด้านการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันอยู่ในระดับมาก คือ ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.5) ด้านการปฏิบัติในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนอยู่ในระดับมากคือ ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.64) ด้านการส่งเสริมองค์ความรู้การทำบัญชีครัวเรือนอยู่ในระดับมากคือ ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.57) และด้านทักษะการคิด

หลักบัญชีของบัญชีครัวเรือน ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.59) อยู่ในระดับมากเป็นลำดับสุดท้ายตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรในจังหวัดพัทลุงให้ความสำคัญกับการพัฒนาบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในด้านการส่งเสริมองค์ความรู้การทำบัญชีครัวเรือนการปฏิบัติในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน ทักษะการคิดหลักบัญชีของบัญชีครัวเรือน รูปแบบและวิธีการบันทึกบัญชีครัวเรือนและการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันในระดับมาก

สรุปและอภิปรายผล

การทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพื้นที่จังหวัดพัทลุงนั้นพบว่าสภาพและการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ด้านความเข้าใจการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านความรู้คู่คุณธรรม ด้านความพอประมาณและด้านความมีเหตุผล รูปแบบการพัฒนาบัญชีครัวเรือนอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดพัทลุงในด้านการคำนวณต้นทุนในการประกอบอาชีพ ด้านรูปแบบการพัฒนาบัญชีครัวเรือน ด้านรายรับและด้านการออมเงินอยู่ในระดับมาก และการพัฒนาบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกร ด้านรูปแบบและวิธีการบันทึกบัญชีครัวเรือน ด้านการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ด้านการปฏิบัติในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน ด้านการส่งเสริมองค์ความรู้การทำบัญชีครัวเรือนและด้านทักษะการคิดหลักบัญชีของบัญชีครัวเรือน สำหรับการส่งเสริมการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดพัทลุง ควรขับเคลื่อนเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกร

การจัดทำบัญชีครัวเรือนมีความจำเป็นคิดเป็นร้อยละ 96.18 การจดบันทึกบัญชีครัวเรือนส่วนใหญ่จดบันทึก คิดเป็นร้อยละ 71.45 ส่วนใหญ่ทำการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนเวลากลางคืน คิดเป็นร้อยละ 44.91 โดยได้เข้าอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 91.73 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ (Phakdeethai, 2006) ที่ได้เสนอเกี่ยวกับการรับรู้และการปฏิบัติในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มเกษตรกรในตำบลหนองยาว อำเภอเมืองจังหวัดสระบุรีไว้ว่าเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้ามาอบรมในเรื่องของการทำบัญชีครัวเรือนให้แก่เกษตรกรอย่างสม่ำเสมอและเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจะมีการประชาสัมพันธ์และมีการรณรงค์ในการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างจริงจัง สำหรับหน่วยงานหรือบุคคลใดที่มีบทบาทสำคัญมากที่สุดในการสนับสนุนการจัดทำบัญชีครัวเรือนคือมากที่สุดคือธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธกส.) คิดเป็นร้อยละ 52.64 โดยธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธกส.) เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทมากที่สุดต่อการให้ความรู้การจัดทำบัญชีครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 73 ซึ่งตนเองเป็นผู้จดบันทึกบัญชีครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 77.18 ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าในพื้นที่จังหวัดพัทลุงธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธกส.) เป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญและเข้ามาส่งเสริมให้เกษตรกรในพื้นที่ดำเนินการจัดทำบัญชีครัวเรือน

เกษตรกรในจังหวัดพัทลุงมีความเข้าใจการจัดทำบัญชีครัวเรือนและให้ความสำคัญในการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในด้านการพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีและความรู้คู่คุณธรรมในระดับมากนั้นมีความคล้ายคลึงและสอดคล้องกับการศึกษาของ Thawichan (2013) ในเรื่อง การบูรณาการบัญชีครัวเรือนเพื่อเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาชุมชนบ้านกลาง ตำบลชะยูง อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งพบว่าด้านแนวคิดการบัญชีครัวเรือนโดยภาพรวมชุมชนชาวบ้านกลางมีความรู้เกณฑ์รายรับ-รายจ่ายเกณฑ์คำนวณต้นทุนและเกณฑ์การออมอยู่ในระดับมาก

และสามารถยกตัวอย่างประกอบได้อย่างชัดเจน ในด้านแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงโดยภาพรวมชุมชน ชาวบ้านกลางมีความรู้ด้านหลักการพอประมาณ ด้านหลักการมีเหตุผล ด้านแนวคิดภูมิคุ้มกันและด้านแนวคิดความรู้ คู่คุณธรรมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีการใช้การประยุกต์ แนวคิดเชิงธรรมะมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ดี และการ เสริมสร้างภูมิปัญญาทางการบัญชี โดยภาพรวม ชุมชนชาวบ้านกลางมีการรับรู้และส่งเสริมองค์ความรู้ มีทักษะ ปฏิบัติในการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือน มีระบบการคิดตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันในระดับปานกลาง ที่มองว่าในการจัดทำบัญชีครัวเรือนนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญกับ เสริมสร้างภูมิปัญญาทางการบัญชีตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งการศึกษาของ Kamchoom (2007) การจัดทำบัญชีครัวเรือนแสดงให้เห็นถึงรายรับ-รายจ่ายของครอบครัวแต่ละเดือนว่าเพิ่มหรือลดได้มากน้อย เพียงใด ทำให้ฐานะทางการเงินของครอบครัวเพียงพอต่อรายรับ-รายจ่ายในชีวิตประจำวันเกิดการวางแผนเพาะปลูกผลิตผล ทางการเกษตรว่าสินค้าเกษตรชนิดใดสามารถสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวมากที่สุดเพื่อเปรียบเทียบกับการลงทุนใน แต่ละปี โดยเฉพาะการกู้ยืมเงินจาก ธ.ก.ส. และสามารถส่งคืนตามกำหนด เกษตรกรสามารถประเมินผลในแต่ละ ฤดูกาลว่าผลผลิตทางการเกษตรมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นหรือลดลงอย่างไรทำให้มีการวางแผนการใช้เงินอย่าง มีวินัยและเป็นระบบโดยจัดทำบัญชีของผลผลิตจากเนื้อที่เพาะปลูก (ไร่) จำนวนต้นทุน ของผลผลิตต่อไร่ จำนวนปุ๋ย ต่อไร่ และปัญหาที่พบในการจัดทำบัญชีครัวเรือนมากที่สุด คือ ไม่ได้บันทึกอย่างสม่ำเสมอ ไม่มีเวลาและไม่สามารถ จดจำรายการรับจ่ายที่เกิดขึ้นในแต่ละวันได้ และจากการวิจัยยังก่อให้เกิดการเสนอแนวทางของการจัดทำบัญชี ครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยจะต้องให้ความสำคัญกับสภาพและการจัดทำบัญชีครัวเรือน ความ เข้าใจการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีและด้าน ความรู้คู่คุณธรรม ซึ่งนำไปสู่การจัดทำบัญชีครัวเรือนและให้ความสำคัญในการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในพื้นที่มากยิ่งขึ้น

เกษตรกรในจังหวัดพัทลุงให้ความสำคัญกับรูปแบบการพัฒนากระบวนบัญชีครัวเรือนอย่างยั่งยืนตามหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในด้านรูปแบบการทำบัญชีครัวเรือน รายรับ รายจ่าย การคำนวณต้นทุนในการประกอบ อาชีพและการออมเงินในระดับมากนั้น ถือเป็น การค้นพบจากการวิจัยในเพื่อพัฒนาระบบบัญชีครัวเรือนอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรนั้นจะต้องดำเนินการส่งเสริมองค์ความรู้การทำบัญชี ครัวเรือน ด้านการปฏิบัติในการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือน ด้านทักษะการคิดหลักบัญชีของบัญชีครัวเรือน ด้านรูปแบบ และวิธีการบันทึกบัญชีครัวเรือนและการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งจากการวิจัยยังพบว่าจะต้องคำนึงถึง รูปแบบการพัฒนาบัญชีครัวเรือนอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในด้านรูปแบบการทำบัญชีครัวเรือน ด้านรายรับ ด้านรายจ่าย ด้านการคำนวณต้นทุนในการประกอบอาชีพและด้านการออมเงิน ซึ่งเป็นข้อค้นพบใหม่ที่ สำคัญจากการวิจัยที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงในการออกแบบการจดบันทึกและการพัฒนาบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เกษตรกรในจังหวัดพัทลุงให้ความสำคัญกับการพัฒนาบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใน ด้านการส่งเสริมองค์ความรู้การทำบัญชีครัวเรือนการปฏิบัติในการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือน ทักษะการคิดหลักบัญชี ของบัญชีครัวเรือน รูปแบบและวิธีการบันทึกบัญชีครัวเรือนและการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันในระดับมาก สอดคล้องกับทางด้าน Thawichan (2013) ที่พบว่าสภาพปัจจุบันของการจัดทำบัญชีครัวเรือนของชุมชนบ้านกลาง ตำบลชะยูง อำเภอกงหราพัทลุง จังหวัดศรีสะเกษ เป็นไปตามความสนใจ เนื่องจากไม่ได้มีหน่วยงานใดบังคับให้ทำ มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานพัฒนาชุมชนและธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรได้เข้ามาให้

ความรู้ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน แต่ไม่ได้มีการติดตามผลอย่างต่อเนื่องและไม่ได้มีมาตรการใด ๆ มาบังคับให้จัดทำโดยพบว่า มีเพียงแค่ 3 ครัวเรือนเท่านั้นที่ปฏิบัติจริงอย่างต่อเนื่องด้วยเหตุผลว่าต้องการทราบว่าในแต่ละวันครอบครัวมีการจ่ายอะไรไปบ้างและมีเงินเหลือเท่าไรในแต่ละวันเพื่อวางแผนการใช้จ่ายในอนาคต ในส่วนของปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนเนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมทำให้ไม่มีเวลาในการที่จะบันทึกรายการที่เป็นปัจจุบันในแต่ละวันและไม่สามารถยอมรับความเป็นจริงเกี่ยวกับการจัดทำกรรับ-จ่ายได้ อีกทั้งขาดแรงกระตุ้นหรือแรงจูงใจจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำบัญชีขาดตัวแทนในการถ่ายทอดและให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่อง และให้ข้อเสนอแนะและแนวทางการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีสู่การบริหารจัดการที่ดี คือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบล สถาบันการศึกษา ควรเข้าไปจัดทำแผนการอบรมและสร้างอาสาสมัครในชุมชนเพื่อให้คำแนะนำ ติดตามและคอยดูแลควบคุมและการส่งเสริมให้ประชาชนเห็นถึงความสำคัญของการทำบัญชีและหน่วยงานรัฐบาลที่มีอำนาจในการดูแลและควบคุม เช่น ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการปล่อยสินเชื่อหรือการพิจารณาอนุมัติให้สินเชื่อควรมี มาตรการเกี่ยวกับการส่งเสริมให้ประชาชนทำบัญชีครัวเรือน เช่น อาจจะมีการพิจารณาให้สินเชื่อโดยแต่ละครอบครัวจะต้องมีผลจากการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่องเป็นลายลักษณ์อักษรมาแสดงก่อนที่จะมีการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุน การประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรในพื้นที่จังหวัดพัทลุงจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยคำนึงถึงรูปแบบการพัฒนาบัญชีครัวเรือนอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในด้านรูปแบบการทำบัญชีครัวเรือน ด้านรายรับ ด้านรายจ่าย ด้านการคำนวณต้นทุนในการประกอบอาชีพและด้านการออมเงิน
2. ควรจัดฝึกอบรมและกิจกรรมให้ความรู้การจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้กับเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดพัทลุง
3. ควรขับเคลื่อนเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดพัทลุง

ข้อจำกัดในงานวิจัยและข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาแนวทางในการส่งเสริมเพื่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้กับเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดพัทลุง
2. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดพัทลุง
3. ควรศึกษาข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดพัทลุง

เอกสารอ้างอิง

- Phakdeethai C. (2006). *The perception and practice in the preparation of household accounts of farmers groups in Nong Yao Sub-district, Muang District, Saraburi Province*. Research report Saraburi Vocational College Saraburi : Office of the Vocational Education Commission. (in Thai).
- Phatthalung Provincial Office (2020). *Phatthalung Province Information 2020*. Phatthalung: Phatthalung Provincial Office. (in Thai).
- Kamchoom R. (2007). *The Understanding of family accounting practices : A case study of farmers' in Mueang district, Nan Province*. Chiang Mai : Graduate School Chiang Mai University. (in Thai).
- Thawichan S. (2013). The integration of household accounts to strengthen the accounting wisdom based on the philosophy of sufficiency economy. *Journal of Graduate Studies*. Sakon Nakhon Rajabhat University. 8(6), 14-29 (in Thai).
- Tantivejkul S. (2007). *New Theory and Sufficiency Economy*. Bangkok: National Institute of Development Administration. (in Thai).
- Likitwongkajorn N. (2007). Household Accounting: Tool to the Sufficiency Economy. *Journal of Academic Service Center of Khon Kean University*, 15(3), 25-29. (in Thai).
- Maitreechit, A. (2016). Acceptance of Househole Accounting for the People in Ngewral Subdistrict, Nakhon Chaisi District in Nakhon Pathom. *Journal of Chandrakasemsarn*, 22(42), 13-20. (in Thai).